

EMERE KA OGBUGBANDU AHU DI QHUU

Opupu 34:1-35

IHEOMUMU 69 - Nke Ndi okenye

AMAOKWU IBUN'ISI: "JEHOVA we gabiga n'iru ya, kpọ okù, si, JEHOVA, JEHOVA, Chineke nke nwere obi-ebere, Onye nēme amara, Onye nādigh-ewe iwe ọsọsọ, Onye nāba uba n'ebere na ezi-okwu" (Opupu 34:6).

I Ime ka Ogbugbandu Ahu Di Qhuu N'Ugwu Sainai

1. Enyere Moses iwu ka o rigota n'Ugwu Sainai náání ya ka ewee dee kwa iwu Chineke n'elu mbadamba nkume ọzọ, Opupu 34:1-4; Deuteronomi 10:1-4
2. Onyenweanyi gosiri na Ya nábatara Moses ọzọ site n'inye ya mkpughe ka ukwu nke ihe niile Chineke bu, dika ekwere yari na mkwa, Opupu 34:5-7; 33:19; Jemes 4:8; Abụ Oma 73:28; Ndi Hibru 10:22
3. Moses kpọọ isiala nye Chineke ná nsọpuru wee gosi mmụọ nke obiumeala na mmụọ nke achoghị náání ihe nke aka ya site n'iwere iruoma ohuu ahu o chotara rịọ Chineke aririọ banyere umu Israel, Opupu 34:8, 9; Deuteronomi 10:10, 11
4. Chineke zara aririọ Moses, ya na umu Israel wee gbaandụ, nke mmezu ya gaadabere ná nrubeisi ha nye Iwu ahu, Opupu 34:10, 11; Deuteronomi 10:12-22; 11:1-32

II Onodu Niile Na Ihe Niile Achoro N'Ogbugbandu Ahu

5. Ihe mbu achoro bu irubere Chineke isi n'uzo niile na ife naani Ya ofufe, Opupu 34:12-17; Matiu 22:36-39; Luk 14:26-33; 5:27, 28; 18:29, 30; Ndi Filipai 3:8
6. Enyere Ememe Ngabiga, Pentikost, na Ememe Uloikwu, iji nwantakiri o bua nke meghere akpanwa chee n'iru Chineke dika aja na igbaputa ya, iji mkpuru mbu choo aja ya na idebe ubochizuike nke izu inyere ha aka ife Chineke mgbe niile, Opupu 34:18-28; Levitikos 23:1-44; Onu-ogugu 9:1-14; Deuteronomi 16:1-17

III Aguputara Ogbugbandu Ahu Nye Umu Israel

7. Iru Moses nwupuru n'ebube nke Chineke n'ihu mkparitauka ahu nke ya na Chineke kparitara ogologo mgbe, nke putara igbaama na Chineke kwagidere onyeamuma Ya, Opupu 34:29, 30; Matiu 17:2, 3; Deuteronomi 34:10
8. Moses, dika onyeozu nke Chineke kwesiri ntukwasio, gwara umu Israel okwu niile nke Jehova, Opupu 34:31, 32; Aisaia 62:6; Olu Ndi-ozu 6:4; 20:28; I Timoti 4:6; I Pita 5:2-4; 4:10; I Ndi Korint 4:1, 2
9. N'ihu na iru Moses nwupuru o di mkpa na o gaekpudo ihe n'iru ya mgbe o naagwa umu Israel okwu, Opupu 34:33-35; 2 Ndi Korint 3:7-18

NKOWA DI ICHEICHE

Ihe Anyi Puru Imuta Site N'ebe Umu Israel No

N'otutu iheomumu garaaga anyi amwo ihe banyere oge ochichiri na ahuhu na akuko umu Israel. Mgbe ha no na ndagwurugwu nke Ugwu Sainai ha anwo ka Chineke naekwuokwu, ma ha laghachirazu wee ju Chineke ide Iwu Ya n'obi ha (Ilu 3:3; 7:3; Jeremaia 31:31-34).

Mgbe Moses naano odi ilaghachi site n'Ugwu Sainai umu Israel laghachiri n'ikpere arusi, ha kpuru ma fee kwa nwaehi olaedo, nke mere Chineke ji taa ha ahuhu di ukwu. Na agbaghagugo ahuhu a di ukwu kari otu umu Israel cheru na mbu, n'ihu na ncheghari ha na mbu ezughi inwetara ha ngozi niile ahu ha naenweta tupu ha emehie. O di mkpa ka Moses rioro ha aririọ otutu ugbu ka ezi ihe niile ahu nke si n'aka Chineke wee buru kwa nke ha ọzọ. Dika anyi naagu mmeso Chineke n'ebe ndi Israel no, malite na mgbe Chineke juru ha, mgbe Chineke buru uzo gwa Moses okwu banyere mmehie nke ikpere arusi ha rue mgbe ha bulikwara ije ha ijeru Kenean (Onu-ogugu 10:11-13), anyi naahu ebe egosiputara ufodu eziokwu di mkpa.

Nke mbu, anyi naahu otu o si buru ihe di njo iju Chineke n'uzo o bua ya na nupuisi o bua nye Iwu Chineke. Nke abuo, anyi naahu na o buru na ojuju ahu aga n'iru, ihe nke a gaaluputa bu na Chineke gaaju onye mmehie ahu; o bu kwa naani ezi ncheghari zuruoke n'obi nke onye mmehie o bua gaatughari obi Chineke ime ka ya na Chineke di kwa n'udo ọzọ. Nke ato, anyi naahu mkwesị na izuoke niile nke ezi onye ndu dika egosiputara ya na nwoke ukwu ahu, bu Moses, onye jikere irapu iche uche maka o di mma nke ya onweya ma kpee ekpere n'ihu o di mma nke ndi ahu Chineke debere n'okpuru ya. Nke anọ, anyi huru otu o si di mkpa ka iru Chineke dinyere anyi mgbe o bua; ya na ngozi nke ihe anaahu anya na nke imemmu bu nke umu Israel gaetufuwori ma o buru na Moses arigghi aririọ n'ihu ha.

Nke ise, anyi naahu na Chineke naele ndi nke Ya ule, obuna ndi O kpachapuru anya roputa ma kuzi kwara ihe, ka ha wee mata n'ezie ihe di n'obi ha onweha. Nke isii, anyi huru ihe ebube egosiputara na Chineke naabiaru nso onye o bua nke naaburu Ya nso, na nzokwu o bua anyi zonyere ibiaru nso Ya, maobu n'elu ugwu maobu na ndagwurugwu, gaewetara anyi mkpughe nke aha ukwu Ya na ebube nke ihe niile Chineke bu. Nke asaa, anyi

naahụ ọnọdụ dị icheiche otú esi eme ma chezi kwa ogbugbandu nke anyị na Chineke: nrubeisi na inye onweonye, irubeisi nke anaapughị itaütà n'uche Ya nke emere ka ọ pụta ihè, na ijèjè n'iwere ikwesị ntụkwasiobi chebezie amara enyere anyị. N'ikeazụ, ná njikọta okwu nke eziokwu ụfọdụ nke ekpughere n'ebe ogugu a nke akukọ nke ụmụ Israel (I Ndi Kọrint 10:1-11), anyị naahụ ihe ngosi nke ebube nke gaabiakwasị anyị mgbe anyị naeso Chineke n'obi anyị niile, wee náalụọlụ Chineke nyeworo anyị onye ọ bụla n'ebe ibe ya nọ, were ikwesintụkwasiobi náachoghị náání ọ dị mma nke anyị onweanyị naariọ aririọ n'ihì ndi furuefu nime mmehie, wee rọrọ ibuli aha Chineke elu kariya otuto ọ bụla nke onweanyị, wee guzoro n'Okwu Chineke ná eleghiana n'azụ megide onye gaarapụ ijigide ukpuru ya niile.

Ule Nke Elere Moses

Chineke naekwenye ka elee ndjozi Ya ule otutu mgbe n'uzo di icheiche. Mmadu nwereike chee na enyewo Moses ozuzu kwesiri n'iri arọ anọ ndia dika onyenketa nke ocheeze Ijpt tinyekwara ogologo oge ra otu a bu nke o ji zuo igwaturu nna nwunye ya n'ozara. O bu ezie na Moses nwere o gan'iru n'ihe nke mmuo n'oge ndi ahụ. Onye nke sitere n'okwukwe rapu akụ niile nke Ijpt wee roro ibi n'etiti umu Hibru bu ndi oru ajuruaju n'ihì na o huru ngozi di ukwu na itautà nke Kraist kariya ihe nke uwa nke naadi nwa oge nke naagabiga kwa, wee mta ibi ndu nrubeisi n'ozara. Otú ihe bu na o mutara iso Chineke o bughị kwa ibutere Chineke uzọ. Nke ahụ bu iheomumu nke gaewere otutu mmadu ihe kariji iri arọ anọ imuta ya!

Ma ule nke anaale Moses n'oge a di iche na nke o bula elere yarij n'Ijpt maobu n'ozara. O bu ule nke naegosi ezi mmuo di nime Moses ma o buru na o gafere ya: mmuo nke ezi idi nwayo na obi umeala, mmuo nke ezi ihun'anya n'ebe Chineke nọ, ya naaghu nke isopuru Chineke kariya ihe niile o bula.

Mgbe umu Israel tamuru ntamu megide Moses na Refidim n'ihì na mmiri adighi ha gaañu, ha siri: "O bu kwa n'ihì gini ka i meworo ka ayi si n'Ijpt rigota" (Opupu 17:3). Mgbe ha gwara Eron ka o kpura ha nwa ehi olaedo ahụ ha kwukwara banyere Moses si na o bu onye ahụ nke mere ka ha si n'ala Ijpt pta (Opupu 32:1). Moses nabatara okwu ahụ dika ihe naegosi onodu obi nnupuisi ha. Ha agbakutawo Chineke na odudu Ya azu. Moses wee chetara ha na ntamu ha abughị megide ya onweya, kama megide Chineke.

Ma mgbe Chineke gwara Moses na umu Israel emerwo onweha wee malite kwa ife arusi, Chineke n'Onweya kpuru ndi ahụ ndi nke Moses wee si kwa na Moses kpoputara ha site n'Ijpt. Chineke wee si ka Moses rapu Ya ka O wee bibie ha n'uwe Ya, wee mee ka mba tolitere Ya Onweya site n'agburu oru Ya kwesiri ntukwasibibi bu Moses. Chineke puru ime ya naemebighi ogbugbandu ahụ nke Ya na Abraham gbara, n'ihì na Moses sitere n'agburu Abraham, obodo o bula kwa nke emere ka ha site n'agburu nke Moses tolite ka bu kwa mkpuru Abraham.

Ma Moses adighi ka otutu mmadu ndi gaewere ososo nara oghere di otu a igho nna nke otu mba, ka umummadu nime ogbo niile wee naele ya anya na nsopuru na mbulielu. Moses chere banyere mbulielu nke aha Chineke kariya onodu di elu o bula nke onweya. Anyi ahwo na o chetara Chineke ihe ndi Ijpt gaekwu, ya na ita uta nke omume di otu ahụ gaewetara aha Chineke.

Otu o di, ule ahụ akakwusighi. Chineke wee chgharia na njikere O naejikere maka ibibi ndi ahụ, wee nye Moses ndumodu ka o duru ha baa n'ala ahụ ekwere na mkwa n'ihì ogbugbandu Ya na Abraham. Ma Chineke siri na Ya agaghị eso ha jee n'ihì mmehie na obi ojoo ha. O wee kwee mkwa izite mmuozzi n'iru ha ichupu ndi ojoo bi n'ala ahụ, ma o dighi nnonye nke Onye nsọ ahụ gaesoro ha jee n'ije ha.

Moses matara obi umu Israel. O makwara na ihe o bula emere nke Chineke naanoghị na ya abaghị uru o bula, ma o bughị ma iru Chineke nọ n'ebe ahụ mgbe niile. O wee gaa n'iru rugide Chineke n'ekpere n'ihì umu Israel, wee naechetara Chineke mnweko nke di n'etiti ya onweya na Chineke, "O buru na ahutawom amara n'iru-Gi, biko, mem ka m'mara uzọ-Gi nile, m'gamara kwa Gi, ka m'huta amara n'iru-Gi: Gi le kwa na ndi-Gi ka mba nka bu." O bughị naanị odudu ka o naariọ, maobu inyeaka na ike nye onweya kama o naariọ ka Chineke nabata kwa umu Israel ozọ mee kwa ka ha bugide ndi nke Ya.

"N'ihì na o bu n'ihè gini ka agamara na ahutawom amara n'iru-Gi, mu onwem na ndi-Gi? o bugh n'ojije I nesoro ayi je, ewe kewapu ayi bu mu onwem na ndi-Gi, n'ebe ndi nile nọ ndi bi n'elu uwa." Moses bu ezi onyendu, onye naekpe ekpere nke ukwu n'ihì ndiozo, na onye nke Chineke kwesirintukwasibibi! O bughị onye apuru iduhie n'olu nke Chineke nyeworo ya site na nganga nke mmadu maobu ochicho nke anaru maobu ude na nsopuru. Olu Chineke nyere ya bu iduru umu Israel ba n'ala Kenean, o bughị naanị dika otu mba nke umummadu, kama dika mba ndi bu nke Chineke! O kweghi ka ihe o bula napu ya olu ya.

O bu ezie na Chineke naakpo umu Israel ndi nke Moses kwa mgbe ma Moses naanogide n'ichetara Chineke na ha bu ndi Ya na o dighi onye ozọ kpoputara ha site n'Ijpt ma o bughị naanị Chineke. Moses chorọ ka amara na olebube ahụ niile abughị nke ya o bu ezie na aluru ha mgbe o setipuru mkpan'aka ya. O gaadiworu mfe ndi ahụ ikwere na Moses nwereike kariji ike nke mmadu, n'ihì na umummadu n'otutu ogbo garaaga naagonari olebube nke Chineke ma naekwuputa na ha sitere n'ike nzuzo nke mmadu maobu olu nke sitere na okike. Ma Moses ekweghi ka onye o bula nwee echiche di otu a, obuna nwaoge, mgbe o bula anaechetara ya ihe di otu a, obuna mgbe Chineke kwere ka udi ihe a biara ya dika ule, Moses game ngwa dozie okwu ahụ wee mee ka amara na Umu Israel bu ndi

nke Chineke, na ọ bụ Chineke kpọpụtakwara ha site n'Ijpt, ọluebube na ihe niile dị ịtụ n'anya nke ha hụrụ bụ ihe aka Chineke lụrụ. (Lee Ọpupu 32:7, 11, 31, 34; 33:1, 12, 13, 16; 34:10, 27; Ọnụ-ọgugu 10:11-13, 33-36).

Ọgbụgbandụ Nke Emere Ka Ọ Dị Ọhụ

Mgbe ule nke elere Moses gwusiri na mgbe umu Israel biakutere Chineke n'obi nke naecheghari, wee site na mmehie nke ikpere arusi ha cheghari (Ọpupu 33:4). Chineke mere Onweya ka Ọ putaihe nye Moses n'uzo di ukwu karja otu Ọ di na mbu. Ma nke a ejughị kwa Moses afọ, o wee site n'amara nke ọ chotara n'iru Chineke guzo narijo ngozi nke ka ukwu n'ihu umu Israel naga n'iru igosiputa mmuo nke naadighi achọ naani ọ di mma nke onweya. Nke a bu ihe emere dika anyi huru ya na Chineke kwere mkwa na Ya game ka idi mma Ya naga n'iru Moses, na Ya gaakpoku kwa aha ukwu nke Jehova n'iru onyendu ndi Israel nke a, onye di obi umeala ma di kwa ike.

N'oge nke Chineke akporo Moses bia n'elu ugu ahụ ozo, ugu a ọ bu ka o were mbadamba nkume abuo ahụ bu nke Chineke gaedekwasị iwu ahụ. Ọ bu n'oge nke Moses no n'Ugwu ahụ rue iri ubochi anọ ka ọ natara iheomuma di ukwu karja nke mmadu ọ bua puru inata. N'ebe ahụ, n'oge ahụ, akpokuru aha Jehova n'iru Moses. N'ebe ahụ ka onye nke Chineke a matara onye Chineke bu nkeoma karja, ihe Ọ bu n'ebe umummadu no, na ihe Ọ puru imere ndi naatu egwu Ya.

Mgbe Moses latara site n'ugwu Sainai ọ gwara umu Israel ihe niile bu nke Jehova gwara ya n'Ugwu Sainai (Ọpupu 34:32), ọ bu kwa n'ebe ahụ ka umu Isreal nwere nlebaanya nke mbu nime udi nsọ nke ihe niile Chineke bu. Ha huru na Chineke abughị onye eziumume n'otu oge, ma buru onye ebere n'oge ozo. Ha huru na ọ bughị onye amamihe n'otu oge, ma buru kwa onye di mma n'oge ozo. Ha huru na Ọ bu onye eziumume, onye ebere, onye amamihe na onye di mma n'oge ọ bua. Ha ghotara na izuoke Ya niile di nime Ya naalu kwa olu nime Ya mgbe niile. Ha matakara nke mbu na Jehova bu Onye diri n'Onweya onye zubere inaputa ndi Ya site n'aka di ike (Ọpupu 6:1), ma ugu a ha amatawo ya dika Onyenzoputa nke naadi ndu Onye nwereike nke pukwara igbaghara mmehie ha ma ọ buru na ha enwe ezi ncheghari, ya na Chineke eziumume onye nwereike nke pukwara inye ha ahuhu rue ebighiebi ma ọ buru na ha echeghari.

Idi Mkpà Na Ugwoolu Nke Iri oro Ndi ozo Ariro

Anyi ghotara na ọ dighi ihe ọ bua puru igbochi atumatu nke Chineke, ọ dighi ike nke uwa maobu oku alammuo nke puru ime ka olu Ya ghara iga n'iru. Anyi matara na Chineke gaemewori atumatu Ya ma ewezuga mmadu, ma ọ buru na Ọ pughi iji naani mmadu luoolu; ọ dighi onye gaamatawori ihe ọ gaabu ma ọ buru na Moses emeghi ngwangwa inye Chineke otuto karja inara nsopuru nke uwa nye onweya. Mmuozu nke Onyenweanyi gaejewori n'iru umu Israel ichupu ndi Kenean, ndi ahụ gaejiwori adighike nke mmadu naga ijeru ala ahụ, ma Chineke agaghi esowo ha ri jee. Agaghi awaputawori mbadamba nkume ahụ, aka Jehova agaghi edekwasiwori ukpuru niile di ebube nke uche nsọ Ya n'elu ha. Eleghianya agaghi ewuwori ulokwu ahụ n'ozara, agaghi achuwori aja niile ahụ nke mgbaghara na nsacha nke mmehie. Ajansureoku ahụ naesi isituo nke otuto nke anaesure oku n'elu ebe ichuaja nke olaedo ahụ agaghi adiwori, maobu Shekina ahụ ibinye n'etiti cherubim ahụ.

Asi na Moses ekwesighi ntukwasio nke Chineke n'uzo di otu a, ike ukwu ahụ nke bjara mgbe anaewu ulokwu ahụ agaghi eletawori ndi Israel, iheama ahụ niile nke naegosi odudu Chineke iri arọ anọ ahụ niile agaghi adiwori. Aga etufuwori iheatu ahụ nke ndi gaanwa inupuisi megide ndi ndu nke Chineke, n'ihu na ọ dighi Ike ọ bua gaadiwori n'Israel itigbu Kora, Dotan, na Abairam mgbe ha nupuruisi. Oké iheatu gaefunariwori anyi ma ọ buru na anyi agughị ihe banyere ozi nke ndi nledo ahụ ya na ihe ojoo dakwasiri ndi Israel mgbe ha nwara iba n'ala ahụ n'uzo megidere uche Chineke.

Olu di ukwu diri anyi iri ariri n'ikwesị ntukwasio maka uche Chineke na ndu anyi, na ndu ndi anyi naeduzi. Anyi gaekere Chineke na Moses gafere ule ahụ! Anyi naekere kwa Chineke na emere ka ọgbụgbandụ ukwu ahụ di kwa ohu! Anyi na ekele kwa Chineke n'ihu ndiozo nke narioro ibe ha ariri, site na mmalite nke akuko ahụ di nsọ rue n'ubochi taa, ndi choro ka olu Chineke gaa n'iru, ka enye kwa aha Chineke nsopuru karja ihe ọ bua ozo n'awa niile.

Iriariri n'ihu ndiozo n'ikwesị ntukwasio nwereike ifu anyi ihe, ma o nwere ugwoolu di ukwu. Moses natara mkpughe nke Chineke nke mmadu ọ bua naanataghi n'oge ahụ, n'ihu naani ya rigoro n'ugwu ahụ n'oge a. N'ihu na ọ no na mkparitauka di ogologo ya na Chineke, nke akpoko iru ya naenwupuri n'udi Chineke nke mere na umu Israel ndi nwere mmuo nke uwa apughị ilegide ya anya. Eleghianya ọ gaabu na Moses putara ihe n'udi ahụ ọ di n'ubochi Mnwogha ahụ n'uzo di nta n'oge ahụ mgbe ya na Jisos guzoro n'elu ugu mgbe oge gasiri (Luk 9:30, 31). Mnwupu nke a gosiri umu Israel mbulielu nke imemmuo nke ebuliri onyendu ha. O gosikwara na Chineke nwereike itinye ebube Ya nime onye ọ bu uche Ya igosi amara (Ọpupu 33:19). Ọ naakuzi kwara anyi na mmeko nke naadi ogologo oge na ife ofufe n'uzo di ndu naenwogha nwa nke okwukwe rue n'udi Chineke nke eluigwe (I Jon 3:1-3).

AJUJU DI ICHEICHE

1. Gini mere o ji di mkpa ka awaputakwa mbadamba nkume ahụ ozo wee dekwasi ihe n'elu ya?
2. Koo ihe banyere ule ukwu ahụ nke elere Moses dika anyi si muo ya n'ihemumu garaaga, ya na otu o si kwesi ntukwasioji nye Chineke nime ya?
3. Rue oge ra ana ka Moses buru onu kpee kwa ekpere n'Ugwu Sainai ugbu a?
4. Olee oké ngozi na mkpughe di nsọ ka enyere Moses n'ihini inogidesi ike na ekpere ya?
5. Gini bu olo diri ndi Israel idebe ogbugbandu ahụ nke emere n'Ugwu Sainai?
6. Gini mere o ji di mkpa na atumaatu nke Chineke nye umu Israel bu ibibi obodo Kenean?
7. Kpoo aha oge ato di ukwu nime arọ mgbe ndikom Israel niile naeche onweha n'iru Jehova.
8. Gini bu nzube nke mkpokota ukwu ndia?
9. Gini ka mnwupu nke iru Moses naegosi?
10. Kwue ihe di icheiche na ndu nke Moses nke mere ya onyendu nke imemmuo di ike na onye ozi.